

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
стаціонарного відділення комунальної установи «Центр з надання
соціальних послуг» Млинівської селищної ради Рівненської області**

05.09.2023

м. Рівне, 2023 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі - НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 05.09.2023 групою НПМ здійснено відвідування стаціонарного відділення комунальної установи «Центр з надання соціальних послуг» Млинівської селищної ради Рівненської області (далі – відділення, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Українець Тетяна Володимирівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Корнійчук Олександр Васильович, Представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Рівненській області;

Слободенюк Інна Валентинівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Установа знаходиться за адресою: вул. Кірися Олексія, б. 24, смт Млинів, Дубенський район, Рівненська область.

Відділення розраховане на перебування 22 осіб. У день відвідування в установі перебувало 22 підопічних, з яких 5 – внутрішньо переміщені особи, 8 – особи з інвалідністю.

Штатна чисельність працівників установи складає 4,5 штатні одиниці, фактично працює 4,5.

У відділенні організовано чотириразове харчування.

Підопічні забезпечені м'яким інвентарем, засобами догляду та гігієни, технічними засобами реабілітації.

Група НПМ конфіденційно поспілкувалась з усіма мешканцями відділення. Скарг на неналежне поводження з боку персоналу та на умови проживання від підопічних не надходило.

Попереднє відвідування.

Попереднє відвідування групи НПМ було здійснено 18.11.2020.

За результатами попереднього відвідування виявлено порушення та недоліки, зокрема не забезпечено:

умови приватності та поваги до людської гідності при справлянні природних потреб підопічними;

доступність туалету для людей з інвалідністю та маломобільних груп населення;

належне ведення медичної документації (в тому числі виконання лікарських призначень) та доступ підопічних до обстеження лікарями профільних спеціалізацій;

фіксацію та облік інформації про травмування мешканців відділення в окремому журналі;

житлові кімнати відділення необхідною кількістю меблів та місцем для зберігання особистих речей підопічних;

щоденний контроль за здоров'ям працівників харчоблоку та продуктів харчування, які використовуються для приготування їжі підопічним; щоденне ведення журналів обліку таких дій (журнал бракеражу та журнал здоров'я працівників харчоблоку);

заміну пошкодженого посуду;

обладнання ванної кімнати у житловому приміщенні;

належної організації відпочинку та дозвілля мешканців;

визначення потреби підопічних у допоміжних засобах (окуляри, слухові апарати);

необхідні умови для забезпечення доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у приміщенні відділення;

оформлення стендів з інформацією про права людини та адреси установ і номери телефонів «гарячих» ліній, на які мешканці можуть звернутись у разі порушення їх прав;

не передбачено штатні посади медичних працівників у відділенні.

На виконання наданих рекомендацій керівництвом установи проведено певну роботу з усунення виявлених недоліків:

забезпечено житлові кімнати відділення необхідною кількістю меблів та місцем для зберігання особистих речей підопічних;

обладнано ванну кімнату у житловому приміщенні;

визначено потребу підопічних у допоміжних засобах та вжито заходи щодо їх забезпечення.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У закладі відсутнє укриття, що не відповідає пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності (далі – Державний стандарт), затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, пункту 25 частини другої статті 19 Кодексу цивільного захисту України. Зокрема, не здійснено заходів зі спорудження захисних споруд цивільного захисту (підвальних та інших заглиблених

приміщень), придатних для укриття отримувачів соціальної послуги стаціонарного догляду та надавачів соціальної послуги і безпечного перебування в них.

Відтак, опитуванням підопічних, які відносяться до маломобільних груп населення, встановлено, що зазначені особи із початком екстреного оповіщення «повітряна тривога» продовжують перебувати у житлових кімнатах.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України, статті 283 та 284 Цивільного кодексу України).

2. Штатним розписом установи передбачено наявність у відділенні штатної посади сестри медичної. Посади лікаря та посада сестри медичної з дієтичного харчування відсутні.

3. Відвідуванням встановлено, що закладом не отримувалася ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики. Разом із тим, під час опитування підопічних і працівників закладу, огляду приміщень та аналізу внутрішньої документації відділення встановлено факти здійснення персоналом відділення медичної допомоги та медичних послуг підопічним (зокрема, контроль/допомога у прийомі лікарських засобів), що порушує вимоги пункту 15 частини першої статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності».

4. Також було з'ясовано, що підопічні мають укладені декларації із сімейним лікарем. Разом з тим, листки лікарських призначень не ведуться. Тобто неможливо виявити зміни у стані здоров'я підопічних.

Порушення права на захист від катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 28 Конституції України, стаття 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 1 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання)

5. У відділенні не здійснюється фіксація фактів травмування підопічних (не ведеться журнал травматизму), що може призвести до приховування фактів отримання тілесних ушкоджень підопічними і, як наслідок, порушення їх права на захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження. Відтак, фактично не виконується Порядок розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22.03.2001 № 270.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України)

6. Виявлено порушення в організації харчування підопічних. Відсутнє двотижневе перспективне меню. Крім того, не забезпечено наявність

дієтичного харчування. Не здійснюється контроль за дотриманням натуральних добових норм харчування відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 324 «Про затвердження натуральних добових норм харчування в інтернатних установах, навчальних та санаторних закладах сфери управління Міністерства праці та соціальної політики». При цьому, під час спілкування підопічні не скаржилися на їжу.

7. Групі НМП не було надано підтверджень щодо відповідності води, яка використовується у відділенні, вимогам, установленим до води питної, а саме протоколи лабораторних досліджень питної води, що використовується у виробництві харчових продуктів. Зазначене може свідчити про порушення пункту 4 частини першої статті 47 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (далі – Закон № 771/97).

8. У порушення статей 20, 25 Закону № 771/97, організація харчування у відділенні здійснюється без отримання експлуатаційного дозволу або реєстрації потужності з виробництва та/або обігу харчових продуктів (або залучення інших суб'єктів господарювання до постачання готової продукції).

9. Відсутнє окреме приміщення для миття та зберігання кухонного посуду. Миття здійснюється в приміщенні варочного цеху, а саме безпосередньо, на відстані 0,5 м від варочної поверхні, що не забезпечує дотримання належного рівня гігієнічних вимог до харчових продуктів, включаючи захист від будь-якого забруднення готових харчових продуктів, у тому числі миючими речовинами, що є порушенням пункту 2 частини першої статті 41 та пунктів 1,6 частини першої статті 42 Закону № 771/97 (фото 1, 2).

Порушення права осіб на гідні умови тримання (стаття 25 Загальної декларації прав людини, стаття 28 Конституції України).

10. У порушення пункту 6.1.1.2 ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» площа житлових кімнат відділення на одну особу становить 3-4 м² (при нормі 8-12 м²).

11. Вхідні групи будівлі закладу облаштовані сходами, які не оснащені попереджувальними контрастними смугами. Зазначене маркування також відсутнє на інших архітектурних елементах будівлі, зокрема, внутрішніх сходах, порогах, що порушує вимоги пункту 8.4. ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (далі – ДБН В.2.2-40:2018) щодо розміщення візуальних елементів доступності (фото 3).

12. Нормами пунктів 8.3.4, 8.3.5 ДБН В.2.2-40:2018 передбачено розміщення зовнішніх тактильних табличок, які повинні містити основну інформацію про об'єкт, назву об'єкта, години роботи. Таблички з номером кабінету розміщують, зазвичай, на першому поверсі, у холах, вестибюлях та інформують про об'єкти та послуги, що надаються. Таблички з номером кабінету та його призначенням повинні бути розміщені на висоті від 1,2-1,5 м.

Однак, інформаційні таблички із дублюванням зазначеної інформації шрифтом Брайля відсутні.

13. Санітарно-гігієнічні кімнати закладу облаштовані із порушенням пункту 11 ДБН В.2.2-40:2018. Зокрема, в порушення пункту 11.5 ДБН В.2.2-40:2018 санітарно-гігієнічних приміщеннях відсутні змішувачі зі шлангом. Всупереч пункту 11.6 ДБН В.2.2-40:2018, відсутні штанги, поворотні або відкидні сидіння, гачки для одягу, милиць та іншого приладдя у кабінах поруч з унітазом. Розмір приміщень вбиральні не розрахований для користування ними осіб на колісних кріслах (фото 4-5).

14. Відповідно до пункту 11.9 ДБН В.2.2-40:2018 окремі санітарно-гігієнічні приміщення також повинні бути обладнані тривожною сигналізацією. Привод сигналізації повинен передбачати можливість користування ним людиною, яка сидить на кріслі колісному (на унітазі або користується душем, яка впала і або лежить в будь-якому місці на підлозі). У той же час, у санітарно-гігієнічних приміщеннях закладу тривожна сигналізація відсутня.

Порушення права на захист (стаття 59 Конституції України).

15. На інформаційних стендах відсутня інформація та контактні телефони Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, представника Уповноваженого у Рівненській області. Під час візиту на інформаційних стендах розміщено інформацію про графік роботи гарячої лінії та громадської приймальні Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Порушення права володіти, користуватися та розпоряджатися своєю власністю (стаття 41 Конституції України).

16. У стаціонарному відділенні має місце практика передачі мешканцями на зберігання своїх грошових коштів адміністрації закладу. Журнал обліку та видачі грошових коштів, де наявні підписи осіб про видачу та отримання грошових коштів не ведеться, відсутній договір або оформлена довіреність, що не відповідає вимогам частини першої статті 936 Цивільного кодексу України.

Підготовка персоналу з питань протидії неналежному поведженню з підопічними.

17. Статтею 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання визначені такі стандарти:

до програм підготовки персоналу мають бути внесені навчальні матеріали та інформація про права осіб з інвалідністю, навчання щодо застосування фізичного обмеження, про заборону катувань та інших видів неналежного поведження;

до посадових інструкцій (функціональних обов'язків) персоналу внесена заборона катування, відповідно до вимог Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Ознайомившись із посадовими інструкціями працівників відділення, встановлено, що до функціональних обов'язків медичного персоналу не включена заборона катування та неналежного поводження стосовно підопічних, попри вимоги статті 10 згаданої Конвенції.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ.

1. Млинівській селищній раді:

організувати надання комунальній установі «Центр з надання соціальних послуг» Млинівської селищної ради Рівненської області методичної допомоги за участю фахівців відповідних служб щодо здійснення належного медичного обслуговування підопічних відділення, ведення передбаченої медичної документації, а також організації харчування відповідно до встановлених законодавством норм;

укомплектувати штат стаціонарного відділення комунальної установи «Центр з надання соціальних послуг» Млинівської селищної ради Рівненської області посадами лікаря, сестри медичної та сестри медичної з дієтичного харчування;

забезпечити контроль за усуненням недоліків, викладених у цьому звіті, та вжити заходів щодо забезпечення безпечних та комфортних умов проживання підопічних.

2. Комунальній установі «Центр з надання соціальних послуг» Млинівської селищної ради Рівненської області:

вжити заходів щодо оперативного реагування, захисту підопічних та персоналу на випадок надзвичайної ситуації в умовах воєнного стану;

розробити алгоритм дій персоналу закладу при виникненні надзвичайної ситуації в умовах воєнного стану;

забезпечити облаштування підвального (у разі наявності) приміщення та/або вивчити питання наявності поблизу закладу іншої захисної споруди, яку можна буде використати для укриття персоналу та підопічних;

забезпечити підопічних питною водою належної якості;

усунути наявні порушення ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» та ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення»;

забезпечити належне ведення та внесення всієї інформації у службову документацію: Журнал травматизму, Журнал обліку та видачі грошових коштів, листків лікарських призначень. Механізм обліку та видачі грошових коштів від мешканців оформляти згідно вимог чинного законодавства та

затвердити внутрішнім наказом директора комунальної установи «Центр з надання соціальних послуг» Млинівської селищної ради Рівненської області;

організувати роботу харчоблоку відповідно до встановлених санітарних норм та вимог (забезпечити розроблення перспективного двотижневого меню з урахуванням віку та стану здоров'я підопічних, ведення відповідної документації);

розмістити на стендах інформацію про контактні телефони Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, представника Уповноваженого у Рівненській області;

вжити заходів щодо отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики;

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду у відділення, на медичну допомогу та належні умови утримання, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності.

Додаток: Фото на 2 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини**

 - **Тетяна УКРАЇНЕЦЬ**

